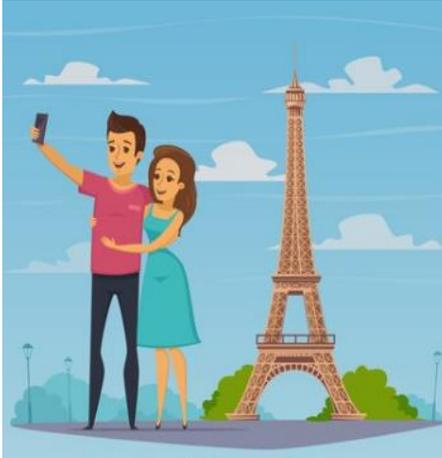

צורת סוּכֵי התיאורים

תיאורים מתקשרים אל הפועל⁽¹⁾ במשפט, הם בעלי קשר לוגי, ועל פי רוב הם אינם מוצרכים אל הפועל.

1. תיאור מקום – מתאר היכן מתרחשת הפעולה.

מילות שאֵלה אופייניות: איפה? היכן? לאן? מאין?

נושא נושא תיאור מקום
התיירים הצטלמו ליד מגדל אייפל.

נוי+נשי' מושא תיאור מקום
הכנתי את שיעורי הבית בספרייה.

תי' מקום נוי+נשי' תי' מקום
איפה אכלת? // עונים על השאלה: אכלתי במסעדה.

נוי+נשי' מושא תיאור מקום
חיפשתי את המפתח מתחת לשולחן.

2. תיאור זמן – מתאר את הפעולה מבחינת זמן התרחשותה.

מילות שאֵלה אופייניות: מתי? מתי? מתי? עז מתי?

נושא נושא תיאור זמן
התחרות תיערך אחר הצהריים.

נוי+נשי' תיאור זמן
נתראה בשעה חמש.

תי' זמן נוי+נשי' תיאור זמן
מתי הגעתם? // לפי התשובה, למשל: הגענו בשעה חמש.

נושא נושא תיאור זמן
במאה התשע עשרה ילדים רבים נאלצו לעבוד.

3. תיאור סיבה – מתאר את הסיבה להתרחשות הפעולה.

מילות שאֵלה אופייניות: למה? מדוע?

תיאור סיבה
לא הגעתי לשיעור בגלל הגשם.

תיאור סיבה
הם עזבו את הכפר מחמת המגפה.

תי' סיבה תיאור סיבה
מדוע לא באת? // לפי התשובה, למשל: לא באתי מפאת מחלה.

⁽¹⁾ גם שם פועל נחשב לפועל. כלומר, תיאורים מתקשרים לפועל או לשם פועל במשפט.

4. תיאור תכלית – המטרה שלשמה מתחרשת הפעולה.

שאלות אופייניות: *לפ מה/מי? בשביל מה/מי? לאיזו מטרה?*

תיאור תכלית
ערכתי מסיבה למען דוד.

תיאור תכלית
אלמד כדי לדעת.

תיאור תכלית (=הנאשם עלה לדוכן העדים להעיד.) תיאור תכלית
הנאשם עלה לדוכן העדים להעיד. (=הנאשם עלה לדוכן העדים כדי להעיד.)

לפני ש פוצל בתפקיד תיאור תכלית ניתן להוסיף את המילה "כדי".

5. תיאור אופן – מתאר את אופן התרחשות הפעולה.

שאלות אופייניות: *באיזה אופן? איך? כיצד? עם מי? בצורת מה?*

תיאור אופן
יוסי פנה אליי באדיבות.

תי אופן תי אופן
איך התקדמנו? // לפי התשובה, למשל: התקדמנו בזריזות.

תי אופן (תיאור המכשיר)
כתבתי את המבחן בעיפרון.

תיאור אופן (תיאור הנסיבות)
במסגרת הגברת הערנות יתקיים היום תרגיל.

תי אופן (תיאור היחיד) תיאור אופן
טיילתי בגינה עם הכלב. (=טיילתי בגינה בלי הכלב.)

בתיאור היחיד ניתן להחליף את המילה "עם" במילה השלימה "בלי".

6. תיאור מצב – מתאר את מצבו של נושא המשפט או של מושא המשפט בזמן הפעולה.

שאלות אופייניות: *באיזה מצב? איך?*

ני' נש' תיאור מצב תיאור מצב
דן חזר הביתה שמח ומרוצה. דן ~ שמח ומרוצה (התאם מיין-מספר [זכר יחיד])

ני' + נש' מושא תיאור מצב תיאור מצב
הגשנו את הפומלות קלופות. הפומלות ~ קלופות (התאם מיין-מספר [נקבה רבות])

בין תיאור המצב לפש הצבם שאתו הוא מתאר מתקיים התאם מיין-מספר.

לפני תיאור המצב ניתן להקדים "כש+כינוי אופי": *כשהוא נח ומרוצה;*

כשהן קלופות.

7. תיאור ויתור – הנסיבות שבגללן הפעולה לא הייתה אמורה להתרחש ולמרות הנסיבות היא כן התרחשה (משהו שקרה בניגוד לציפיות).

אלף אופייניות: אלף א' אלף א'?

נוי+נשי' תיאור ויתור
 באתי למרות הגשם.
 תיאור ויתור נושא נושא מושא
 על אף מאמציו נכשל משה בבחינה.

8. תיאור תנאי – מתאר את התנאי להתרחשות הפעולה.

אלף אופייניות: באיזה תנאי? באיזה מקרה?

נושא תיאור תנאי
 במקרה של אזעקת אמת תישמענה צפירות עולות ויורדות.
 ת' תנאי נושא פס' נושא מצומצמת
 ללא השכלה קשה להסתדר בחיים. // = קשה הדבר. (קשה – נושא מודלי, הדבר – נושא).
 ת' תנאי נושא
 בלי מים לא תיתכן חקלאות.
 בדיקה:
 בלי מים = אם לא היו מים.
 במקרה של אזעקת אמת = אם תהיה אזעקת אמת.
 ללא השכלה = אם אין השכלה.

9. תיאור מידה – מתאר את המידה (כאשר מתקשר אל הפועל).

אלף אופייניות: כמה? באיזו מידה? כמה פעמים? באיזו תדירות?

ת' מידה ת' מידה
 נעדרתי מהשיעור פעמיים. שוחחנו הרבה.
 תיאור מידה תיאור מידה
 ישנתי שמונה שעות. דן רץ עשרה קילומטרים.

10. תיאור תוצאה – מתאר את תוצאת הפעולה.

אלף אופייניות: מהי התוצאה? מה הייתה/תהיה התוצאה?

ת' תוצאה
 שתיתי לרוויה.
 תיאור תוצאה
 הפועלים עבדו בשדה עד אפיסת כוחות.